

Predmet: Lovas (opt. Milan Devčić i dr.)

Viši sud u Beogradu – Odeljenje za ratne zločine
Broj predmeta: K. Po2 1/2014

Krivično delo: ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142 st. 1 KZ SRJ u saizvršilaštvu, u vezi sa čl. 22 KZ SRJ

Glavni pretres: 10.05.2017.

Izveštaj: adv. Marina Kljaić, punomoćnik oštećenih

Završna reč branioca optuženog Milana Devčića

U završnoj reči, branilac optuženog Milana Devčića, advokat Brankica Majkić, navela je da u svemu ostaje pri ranije iznetoj završnoj reči i predlogu da se njen branjenik, usled nedostatka dokaza, oslobodi od krivične odgovornosti. Ukazala je kako nema dokaza da je optuženi Milan Devčić u kritičnom periodu bio pripadnik lokalne vlasti u Lovasu, tj. komandir policije, kako mu se to optužnicom stavlja na teret. Tužilaštvo nije navelo koja je on konkretna ovlašćenja imao i kome je komandovao. Njega je Borisav Bogunović, ministar policije u SAO Slavonije, Baranje i Zapadnog Srema, na tu poziciju postavio nakon pogibije Milorada Vorkapića 23. oktobra 1991. godine. Optuženom se stavlja na teret nečovečno postupanje – zatvaranje stanovništva. Apelacioni sud je, u rešenju kojim je ukinuo prvostepenu presudu, jasno naveo da je od ključne važnosti za utvrđivanje odgovornosti optuženih Devčića i sada pokojnog Radojčića potrebno prethodno utvrditi kojim je to sve jedinicama komandovao optuženi, sada pokojni Ljuban Devetak, što sud tokom ponovljenog postupka nije učinio. Optuženi Devčić je učestvovao u zatvaranju stanovništva u vreme napada na Lovas, kada nije bila formirana nikakva vlast i kada on nije imao nikakvu komandnu funkciju. Lica koja su tom prilikom zadržavana nisu bili civili – pripadali su neprijateljskim formacijama, jer su 39 od ukupno 41 zatvorenog lica, po podacima Ministarstva branitelja Republike Hrvatske, bili branitelji. Stoga se ne može govoriti o zatvaranju civila, kako je to navedeno u optužnici, jer se radi o legitimnom zatvaranju pripadnika neprijateljskih formacija. Ni jedno od lica koja su zatvorena 10. oktobra 1991. godine ne navodi da je upravo optuženi Devčić učestvovao u njihovom zatvaranju u prostorije Zemljoradničke zadruge. Govoreći o zatvaranju, svedok Mato Madžarević ne navodi da je zbog toga imao teške posledice. Naprotiv, on navodi da je to zatvaranje zanemarljivo u odnosu na ono što mu se desilo u decembru 1991. godine. Istakla je da tužilaštvo tokom postupka nije dalo jasne dokaze u odnosu na radnje koje je optuženi preduzeo i na nastupele posledice za koje se tereti. Preciziranom optužnicom njenom branjeniku se na teret stavlja i prinudni rad, kao što je to bilo i u slučaju prethodne optužnice. Međutim, on nije bio oglašen krivim za tu radnju, a ni samo tužilaštvo u tom pravcu nije izjavilo žalbu, pa stoga smatra da mu se za istu sada i ne može suditi, jer bi to bilo suprotno pravilu zabrane *reformatio in peius*. Smatrala je da tužilaštvo nije dokazalo da je optuženi primenjivao ponižavajuće i diskriminatorne mere prema civilima

hrvatske nacionalnosti u vidu obaveze da svoje kuće obeleže belim tkaninama i da nose oko ruke bele trake. Svedoci Ana Conjar i Josip Luketić, koji terete optuženog u ranije datim izjavama, nisu davali izjave pred domaćim sudom, njihove izjave su date bez mogućnosti odbrane da ih ispita, pa se na istim i ne može zasnivati sudska odluka. Ukazuje da ovi svedoci o belim trakama govore prvi put tek 2007. godine, a da o tome nisu govorili prilikom davanja iskaza 1993. i 2003. godine. Obeležavanje kuća nije ni bilo iz diskriminatorских razloga, jer su mnogi svedoci potvrdili da su se na taj način obeležavale kuće u kojima je već bio izvršen pretres, kako se ponovno ne bi pretresale. Takođe nema dokaza da je optuženi tokom ispitivanja zatvorenih lica iste mučio i primenjivao nad njima fizičko i psihičko nasilje, jer su iskazi svedoka koji terete optuženog neprihvatljivi. Tako nema medicinske dokumentacije koja bi potvrdila da je oštećenom Đuri Antoloviću slomljena vilica i da je ubadan nožem, kako on sam navodi, niti se može pokloniti vera njegovom iskazu, obzirom da je više puta ispitivan i da je različito iskazivao. Ovaj svedok je ispitivan putem video-konferencijske veze sa sudom u Hrvatskoj, a prilikom tog ispitivanja na pitanja branioca nije odgovarao, već je navodio kako ne čuje. Takođe nije želeo da dođe u Beograd i suoči se sa optuženim. Smatra da se samo na manjkavom iskazu ovog svedoka ne može zasnivati osuđujuća presuda. Ni iskaz svedoka Marka Gračaca ne može se smatrati verodostojnim jer je iz njegove medicinske dokumentacije vidljivo da se radi o dementnoj osobi. Izmenjenu optužnicu, po pitanju ponuđenih dokaza, smatra do te mere lošom, da kao samostalna ne bi nikako mogla biti potvrđena.

Završna reč branioca optuženog Željka Krnjajića

Branilac optuženog Željka Krnjajića, advokat Radoje Aleksić, takođe je ostao pri ranije iznetoj završnoj reči i osvrnuo se na situaciju u Lovasu pre početka oružanih sukoba. Ocenio je da je došlo do polarizacije stanovništva na nacionalnoj osnovi, da su Hrvati počeli da nabavljaju oružje i da se spremaju za oružanu pobunu. Spremanje oružane pobune je samo po sebi kažnjivo, a cilj je bio rušenje postojećeg društvenog poretka. Stoga se takva lica i nisu mogla smatrati civilima. Njihovo delovanje u nacionalno mešovitoj sredini smatrao je zastrašujućim, jer su bili proustaški orjentisani, zbog čega je srpsko stanovništvo bilo uplašeno. Navode optužnice da je njegov branjenik tokom napada na Lovas komandovao oružanom grupom i naređivao otvaranje vatre, bacanje bombi, da su u njegovom prisustvu lišeni života Vid Krizmanić i Ivan Ostrun i paljene kuće, da je njegova grupa ubila još nekoliko ljudi, te da je i sâm primenjivao prema civilima mere zastrašivanja, ocenio je kao neosnovane. Željko Krnjajić nije imao nikakvu komandnu funkciju, već je samo bio u rezervnom sastavu policije, a 11. oktobra 1991. godine ranjen je kao dobrovoljac, što je vidljivo iz dokumentacije koja je priložena u spis. Prilikom napada na Lovas on nije mogao nikome naređivati, niti preduzimati bilo kakve mere, jer je bio samo vodič, obzirom da je poznao teren. Iako je izjavio tokom postupka da je bio neko ko komanduje, on kao optuženi ima pravo da, iznoseći svoju odbranu, i laže, a kao neuka stranka mislio je možda da će time poboljšati svoj položaj. Njega svojim iskazima terete lica koja su učestvovala u oružanoj pobuni i ispoljila visok stepen mržnje, pa se iz tog razloga njihovi iskazi ne mogu prihvatiti kao pouzdani. Neosnovani su navodi tužilaštva da se radilo o napadu na civilno stanovništvo jer je svedok, vojni obaveštajac, svedočio da je u Lovasu bilo naoružanih pripadnika pobunjeničkih oružanih formacija. Optuženi nije primenjivao nikakve mere zastrašivanja. Tako optuženi nije ni mogao zastrašiti svedoka Maricu Hodak, jer su ranije bili u prijateljskim odnosima. Svedok Tomislav Šelebaj je na spisku branitelja – on je pevao ustaške pesme, pa ga optuženi nije mogao uvrediti nazvavši ga „ustašo“. Ovaj svedok bi bio uvređen da ga je okrivljeni npr. nazvao „partizanom“. U odnosu na paljenje kuća za koje se takođe tereti, branilac je naveo da se one nalaze u različitim ulicama, u kojima se optuženi, zbog kratkog boravka u Lovasu, nije ni mogao nalaziti, obzirom da je već oko 13 časova odveo ranjenu

Mariju Vidić u Šid. Smatrao da iskazi svedoka koji ga terete nisu dati u skladu sa domaćim zakonom, pa se iz tog razloga ne mogu koristiti u ovom postupku. Predložio je sudu da njegovog branjenika oslobodi od krivične odgovornosti.

Završna reč branioca optuženog Miodraga Dimitrijevića

Branilac optuženog Miodraga Dimitrijevića, advokat Boris Zorko, ostao je pri ranije iznetoj završnoj reči. Ocenio je da je sudski postupak pre donošenja prvostepene presude više ličio na istragu nego na glavni pretres, jer dokaza za navode optužnice nije bilo. Zbog toga je optužnica do sada menjana šest puta. Optužba nije dokazala postojanje inkriminiranih radnji koje se optuženom stavljaju na teret, njegov položaj i njegovo stanje svesti. Njegov položaj u kritičnom periodu nije ispitan *de iure* i *de facto*. Navodi tužilaštva predstavljaju samo pretpostavke. On nije bio nadređen Protivdiverzantskom odredu TO Valjevo, niti za to postoje dokazi sem tvrdnje optuženog Darka Perića. Optužnica je čak kontradiktorna. U njoj se navodi da su jedinice TO Valjevo, dolaskom u Hrvatsku, ušle u sastav Druge brigade, pa samim tim nije bilo potrebe da njima iko koordinira, niti je iko sem komande Druge brigade mogao da im komanduje. Komandant brigade, Dušan Lončar, koji je ispitan kao svedok, jasno je naveo da okrivljeni Dimitrijević, u odnosu na njegovu brigadu, nije imao nikakvih ovlašćenja. Naglašava da sud treba da ima u vidu da čin i ovlašćenje nisu isto. Optuženi jeste bio starešina sa najvišim činom, ali mu sâm čin nije davao ovlašćenje da komanduje bilo kome. On je kao najstariji po činu, imajući u vidu Pravila službe u oružanim snagama, mogao biti nadređeni Protivdiverzantskom odredu samo u slučaju da je isti ostao bez komandanta, što nije bio slučaj. Nema ni jednog dokumenta koji bi mogao da potvrdi njegovu komandnu funkciju. Da optuženi nije imao komandnih ovlašćenja svedočili su i svedoci Gradimir Veljović, Ratko Đokić, Mile Gavrilović i Živorad Božić. Ni komandiri vodova iz Protivdiverzantskog odreda ga ne prepoznaju kao svog komandanta. Obzirom da nije imao nikakvo sredstvo veze, nije bio ni u mogućnosti da naredi dolazak Protivdiverzantskog odreda u Lovas. Nema dokaza da je optuženi postupao sa umišljajem. Tako u svojoj beležnici optuženi nigde nije naveo da se radi o korišćenju civila kao živog štita, a nakon događaja na minskom polju naveo je u istoj „strašno“, što sigurno ne bi učinio da je postupao sa umišljajem. Sam tok kritičnog događaja od 18. oktobra 1991. godine jasno ukazuje da se isti odigrao van bilo kakve kontrole i želje optuženog. Predložio je da sud njegovog branjenika oslobodi od krivične odgovornosti.